

Komoróczy Tünde¹

Az Európai Unió Bíróságának a C132/19. P. sz. Groupe Canal+ kontra Bizottság ügyben született ítélete – az arányosság elve

Judgement of the European Court of Justice in Case C132/19. P. Groupe Canal+ v Commission – the Principle of Proportionality

Abstract

The European Commission expressed concerns about the restriction of competition by object regarding two provisions of the licence agreements concerning cross border access to pay TV between Paramount and Sky. The Commission made the commitments offered by the studio binding on the undertakings by its decision, which had an effect on third parties that were in a contractual relationship with Paramount. The action of Groupe Canal+ against the decision of the European Commission was dismissed by the General Court of the European Union. As a consequence of the undertaking's appeal the European Court of Justice found that the General Court had infringed the principle of proportionality and had not taken proper account of third parties' interests, and annulled the Commission's decision.

Kulcsszavak: kartell, cél általi versenykorlátozás, a kötelezettségvállalásokat kötelezővé nyilvánító határozat megsemmisítése, arányosság elve

Keywords: cartel, restrictions of competition by object, annulment of commitment decision, principle of proportionality

1. Bevezetés

Jelen ügy tárgyát a televíziós műsorszolgáltatók területét érintő, az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés („EUMSZ”) 101. cikk és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás („EGT-megállapodás”) 53. cikke esetleges megsértése okán indult eljárás eredménye képezi. A Paramount Pictures International Ltd. és anyavállalata, a Viacom Inc. (együtt „Paramount”), valamint a Sky UK Ltd és a Sky plc („Sky”) között létrejött felhasználási szerződések vonatkozásában az Európai Bizottság („Bizottság”) határozatával elfogadta a vállalkozások által felajánlott kötelezettségvállalást, amely azonban hatást gyakorolt többek között az eljárásba érintettként belépő harmadik fél, a Groupe Canal+ SA („Groupe Canal+”) jogaira. Először az Európai Unió Törvényszéke („Törvényszék”), majd másodfokon az Európai Unió Bírósága („Bíróság”) megvizsgálták többek között, hogy

a határozat harmadik felek jogaira gyakorolt hatása igazolható-e az arányosság elve alapján. A döntésnek különös jelentőséget kölcsönöz az a körülmény, hogy a Bíróság először mondta ki kötelezettségvállalást elfogadó határozat semmisségét a 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet („1/2003 rendelet”) hatályba lépése óta.

2. A jogvita előzményei

2.1. Tények

A Bizottság 2014. január 13-án vizsgálatot indított hat amerikai stúdió és a fő európai műsorszolgáltatók között létrejött felhasználási szerződések meghatározott rendelkezései miatt. A Bizottság az előzetes következtetését magában foglaló kifogását közölte a Paramounttal, továbbá az eljárásba belépett műsorszolgáltatóként érdekelt más személyként részt vevő Groupe Canal+-szel. Tájé-

¹ Versenytanácsai vizsgáló, Gazdasági Versenyhivatal – Döntéshozatali Támogató Iroda.

koztatásában a testület aggályát fejezte ki a Paramount és a Sky között létrejött felhasználási szerződések két, egymással összefüggő rendelkezése kapcsán („releváns rendelkezések”), amelyeket összeegyeztethetetlennek vélt az EUMSZ 101., valamint az EGT-megállapodás 53. cikkével. A releváns rendelkezések egyikében ugyanis a Paramount a Sky számára előírta, hogy nem teljesítheti az Egyesült Királyságon, valamint Írországon kívül az Európai Gazdasági Térségben („EGT”) lakóhellyel rendelkező fogyasztók televíziós műsorszolgáltatás felhívás nélkül érkező², vásárlására irányuló kéréseit. Egy másik rendelkezésben pedig a Paramount vállalt kötelezettséget arra, hogy az Egyesült Királyságon kívül székhellyel rendelkező EGT-beli televíziós műsorszolgáltatókkal kötött megállapodások keretében utóbbiak számára előírja az attól való tartózkodást, hogy az Egyesült Királyságban, illetve Írországon lakóhellyel rendelkező fogyasztóktól műsorszolgáltatások vásárlásával kapcsolatos felhívás nélkül érkező kéréseket teljesítsék.³

A Bizottság az előzetes következtetésben kifejtette, hogy a fenti, abszolút területi kizárólagosságot eredményező rendelkezések az EUMSZ 101., valamint az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti „cél általi” versenykorlátozásnak minősülhetnek a stúdiók és a műsorszolgáltatók részéről, emiatt olyan határozat meghozatalát tervezi, amelyben a jogsértéstől való eltiltás és a bírság kiszabása mellett a vállalkozásokat minden olyan intézkedéstől is eltiltja, amelynek hatása vagy célja hasonló.⁴

A Paramount 2016. április 15-én a versenyt érintő aggályok elosztatására felajánlotta a magára, jogutódaira és leányvállalataira nézve öt évre (2016. júliustól 2021. júliusig)⁵ kötelezőnek elismert kötelezettségvállalását, amelyet a Bizottság

az 1/2003 rendelet 9. cikkének megfelelő határozatával elfogadott.⁶ A kötelezettségvállalás többek között meghatározta, hogy a felhasználási szerződés keretei között a kontraktus által lefedett területen kívüli műholdas vétel, valamint az internetes megjelenítés mely esetekben nem minősül az adott vállalkozások szerződésszegő magatartásának. Továbbá a Paramount vállalta, hogy nem tartatja be és nem is kényszeríti ki a műsorszolgáltatók számára előírt abszolút területi kizárólagosságra vonatkozó rendelkezéseket.⁷

A Paramount a kötelezettségvállalásáról értesítette a Groupe Canal+-t. A stúdió és a műsorszolgáltató szerződéses viszonya 2014-re nyúlik vissza: a 2014. január 1-től hatályos felhasználási szerződésben a Paramount meghatározta az általa lefedett, Franciaországot is magában foglaló kizárólagos területeket, és vállalta többek között, hogy nem gyakorol közvetítési jogot a kizárólagos területeken, valamint nem engedélyezi azok gyakorlását sem más felek számára.⁸ A kötelezettségvállalás a szerződéses kötelezettséget a stúdió szerint felülírta, aminek kapcsán azonban a műsorszolgáltató kifejtette, hogy a Bizottság Paramountra vonatkozó határozata nem érvényesíthető vele szemben.⁹

3. Eljárás a Törvényszék előtt

A Groupe Canal+ négy jogalapra hivatkozva keresetet nyújtott be a Bizottság határozata megsemmisítése érdekében 2016. december 8-án. A Törvényszék engedélyezte a Bureau européen des unions de consommateurs („BEUC”) számára, hogy a Bizottság mellett, az Union des producteurs de cinéma (UPC), a European Film Agency Directors („EFADs”), a Francia Köztársaság és a C More Entertainment AB számára pedig, hogy a Groupe Canal+ oldalán („egyéb résztvevők”) be-

² *Unsolicited requests* (ún. passzív eladások), bővebben lásd: Canal+ (C-132/19 P): The Court of Justice Annuls Commitment Decision – The Importance of Third Party Contractual Rights, Kluwer Competition Law Blog, December 9, 2020. <http://competitionlawblog.kluwercompetitionlaw.com/2020/12/09/canal-c-132-19-p-the-court-of-justice-annuls-commitment-decision-the-importance-of-third-party-contractual-rights/?print=print> (a letöltés dátuma: 2021. június 1.).

³ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355.

⁴ „Tájékoztatás az eljárás jellegéről és tárgyáról a 773/2004/EK bizottsági rendelet 13. cikkének (1) bekezdése alapján”, hivatkozva Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355, 14. pont.

⁵ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355, 60. pont.

⁶ 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 6. pont.

⁷ Ua, 8. pont.

⁸ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355, 22. pont.

⁹ Ua, 23. pont.

avatkozóként részt vegyenek a perben. A Törvényszék az alábbiak alapján utasította el a keresetet.¹⁰

A releváns rendelkezéseknek az EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségével és az előírt kötelezettségvállalások hatásaival kapcsolatos nyilvánvaló értékelési hibára alapított első jogalap vonatkozásában a Törvényszék kimondta, hogy a Bizottság kötelezettségvállalás elfogadása esetén nem vizsgálja meg mindenre kiterjedően az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének megsértését, és nem is mondja ki a jogsértést, az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének vizsgálatához azonban szükséges az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése megsértésének a megállapítása. Ennélfogva idegen az eljárás természetétől azt vizsgálni, hogy a kötelezettségvállalás alapjául szolgáló magatartás megfelel-e az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének.¹¹ Ez alapján pedig a jogalapot a Törvényszék elutasította.

Az arányosság elvének megsértésére alapuló harmadik jogalap tekintetében az ítélet kimondta, hogy a Bizottság nem lépte túl a számára az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján biztosított hatáskört, nem haladta meg az abban foglalt rendelkezések céljának eléréséhez szükséges mértéket a felperes szerződéses vagy eljárási jogainak érintése során.¹² A harmadik feleknek lehetőségük van szerződéses jogaik esetleges sérülése esetén e jogaikat a nemzeti bíróságon megvédeni, amely eredményeként adott esetben a Bizottság új eljárásra köteles.¹³

A második, az 1/2003 rendelet 9. cikkének az előírt kötelezettségvállalásokat eloszlató aggályok beazonosítása tekintetében történő megsértésen alapuló jogalap vonatkozásában a Törvényszék arra jutott, a releváns rendelkezések jellegükből adódóan irányulnak a nemzeti piacok felosztására az EGT egészére nézve, tekintet nélkül arra, hogy a verseny torzításának megállapítása vonatkozá-

sában vizsgálni kellene a rendelkezések gazdasági és jogi kontextusát.¹⁴ Továbbá a Bizottság számára nem ajánlottak fel olyan egyéb kötelezettségvállalást, amely alkalmas lenne a testület aggályainak eloszlására és a végrehajtása kevésbé avatkozna bele a harmadik felek szerződéses jogaiba.¹⁵ Harmadszor, az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése alkalmazhatatlanságának tényéből fakadóan el kell utasítani a kötelezettségvállalásnak az EGT kulturális sokféleségére gyakorolt káros hatására vonatkozó érvet.¹⁶ Negyedszer, a felperes és egyéb résztvevők nem bizonyították, hogy a gyakorlatban nem valósítható meg a határokon átnyúló műsorszolgáltatások nyújtása a francia piacra.¹⁷ Ezen feltételek mellett a Törvényszék továbbá nem tartotta relevánsnak, hogy a kötelezettségvállalás elfogadása során folytatott eljárásban a felperes nem rendelkezett a kötelezettségvállalást felajánló fél eljárásbeli jogaival, tekintettel arra, hogy amennyiben a harmadik fél szerződéses jogai sérülnek a kötelezettségvállalás elfogadása következtében, úgy érvényesítheti jogait a nemzeti bíróságon.

Negyedik jogalapként a felperes azt kifogásolta, hogy a Bizottság túllépte az EUMSZ 101. cikk és az 1/2003 rendelet által ráruházott hatáskört részben azzal, hogy az elfogadott kötelezettségvállalás jogellenes indokra épül, tekintettel arra, hogy az nem oszlatta el a versennyel kapcsolatos aggályokat. A Törvényszék ezen érv vonatkozásában kimondta, hogy *„hatáskörrel való visszaélés akkor áll fenn, ha valamely intézmény a hatáskörét kizárólag vagy legalább főként a hivatkozott céltől eltérő cél elérése vagy az ügy körülményei esetére a Szerződés által kifejezetten előírt eljárás elkerülése érdekében gyakorolja.”*¹⁸ Másrészt rámutatott, hogy a kötelezettségvállalás eloszlítja a Bizottság versennyel kapcsolatos aggályait. Továbbá a Bizottságnak, a felperes további érvelésével ellentétben, van lehetősége elfogadni a kötelezettségvállalást olyan ügy tekintetében is, amely vonatkozásában jogalkotási eljárás folyik. Ezek alapján

¹⁰ Bővebben lásd: 2018. december 12-i Groupe Canal+ kontra Bizottság, EU:T:2018:904.

¹¹ Ua. 62. pont.

¹² Ua. 106. pont.

¹³ Ua. 103. és 116. pontok.

¹⁴ Ua. 118. pont.

¹⁵ Ua. 119. pont.

¹⁶ Ua. 120. pont.

¹⁷ Ua. 121. pont.

¹⁸ Ua. 128. pont.

nincs szó a testület hatáskörrel való visszaéléséről.¹⁹ Így a Törvényszék a negyedik jogalapot is elutasította.

4. A Bíróság előtti eljárás

A Canal+ és az oldalán beavatkozó egyéb résztvevők a Bírósághoz fordultak fellebbezésükkel 2019. február 15-én, és többek között kérték az ítélet hatályon kívül helyezését, valamint a Bizottság határozatának megsemmisítését.²⁰

4.1. A felek álláspontja

A felperes és az oldalán beavatkozók keresetükben négy jogalapot jelöltek meg: 1. téves jogalkalmazás eredménye a Törvényszék részéről az, hogy nem állapította meg a Bizottság hatáskörrel való visszaélését a vitatott határozat elfogadásával kapcsolatban; 2. a Törvényszék megsértette a kontradiktórius eljárás elvét; 3. a Törvényszék megsértette az indokolási kötelezettségét, valamint tévesen alkalmazta a jogot a tények megfelelő ismeretének hiányában; 4. a Törvényszék tévesen értelmezte az 1/2003 rendelet 9. cikkének és az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikkel kapcsolatos eljárások lefolytatására vonatkozó legjobb gyakorlatokról szóló bizottsági közlemény („legjobb gyakorlatok”) vonatkozó rendelkezését.²¹

Alább elsősorban az ügy kimenetele szempontjából érdemi, a főtanácsnoki indítvánnyal és a Bíróság érvelésével összhangban, a felek első, harmadik és negyedik jogalpra vonatkozó állításait

bontom ki, valamint röviden kitérek a második jogalpra.

Első jogalapként a felperes és az oldalán beavatkozók problematikusnak találták, hogy a Törvényszék nem vizsgálta azt meg, hogy a Bizottság visszaélt a hatáskörével, és lehetővé tette számára, hogy figyelmen kívül hagyja az Európai Parlament által elfogadott vonatkozó állásfoglalást²², kiterjessze a versenyjogi elveket a filmágazatban történő tartalomkorlátozásra, valamint megkezdje a jogalkotási eljárást.²³ Az alperes egyrészt vitatta a felperes érveit, másrészt elfogadhatatlannak ítélte arra való tekintettel, hogy azok a Törvényszék előtti eljárásban megfogalmazottak megismétlését jelentik.²⁴

A Groupe Canal+ a második jogalap tekintetében kifejtette, hogy a Törvényszék megsértette a kontradiktórius eljárás elvét.²⁵ Állítása szerint a Törvényszék azzal, hogy egyrészt megvitatás nélkül elfogadta a Bizottság értékelését, amely szerint az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételek nem teljesültek, másrészt nem tárta fel a releváns rendelkezések versenyt kizáró mivoltára tett állítások alapjait, sérült a fent említett elv.

Az alperes elutasította ezt az érvelést arra való hivatkozással, hogy az nem képezi az ítélet lényeges részének vitatását, illetve az állítás nem is pontos.

A harmadik jogalapot tekintve a Groupe Canal+ és az oldalán beavatkozók arra hivatkoztak, hogy téves jogalkalmazás történt a Törvényszék a Bizottság határozata jogszerűségének megvizsgálása során, azzal kizárólag három szempontból

¹⁹ Ua. 129–130. pont.

²⁰ 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 29–34. pont.

²¹ Ua. 35. pont.

²² Az Európai Parlament 2016. január 19-i állásfoglalása a digitális egységes piaci intézkedéscsomag megvalósításáról, 2015/2147(INI), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52016IP0009> (a letöltés dátuma: 2021. április 28.).

²³ 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 22. pont.

²⁴ Ua. 26. pont.

²⁵ A Bíróság gyakorlata szerint mind a tagállamok közös alkotmányos hagyományait, mind az emberi jogok védelmét szolgáló nemzetközi jogi eszközök nyújtotta iránymutatásokat relevánsnak tekinti saját eljárására nézve, és e tekintetben az Emberi Jogok Európai Egyezménye különös jelentőséggel bír (lásd a 2007. június 26-i *Ordre des barreaux francophones és germanophone és társai* ítélet, EU:C:2007:383, 29. pont), a kontradiktórius eljárás elve része a tisztességes eljáráshoz való jognak. Továbbá a Bíróság többek között az Európai Bizottság kontra Írország és társai ítéletben kimondta, hogy „a kontradiktórius eljárás elve [...] főszabály szerint a felek azon jogát is magában foglalja, hogy tudomást szerezzenek a bíróság által hivatalból felhozott azon jogi természetű jogalapokról, amelyekre a határozatát alapítani szándékozik, és azokat megvitassák.” (lásd a 2013. december 10-i az Európai Bizottság kontra Írország és társai ítélet, EU:C:2009:742, 2. pont).

(a rendelkezések aggályosak-e a versenyre nézve, amennyiben igen, a kötelezettségvállalások elemei-e ennek eloszlására, és van-e olyan felajánlott kötelezettségvállalása a Paramountnak, ami a vállalathoz hasonlóan alkalmas az aggályok eloszlására, de kevésbé korlátozó) elemezte azt. Továbbá kifogásolták, hogy a Törvényszék az 1/2003 rendelet alapján meghozott bizottsági határozat jellegétől idegennek minősítette annak megvizsgálását, hogy a releváns rendelkezések az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelnek-e. Ezek figyelembe nem vételével,²⁶ valamint azzal, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a releváns rendelkezések miatti aggályok milyen alapon bizonyulnak megalapozottnak, a fellebbező és az oldalán beavatkozók szerint a Törvényszék megsértette indokolási kötelezettségét.²⁷ Az EFADs és a Francia Köztársaság emellett kifogásolta a szerzői jogok (passzív értékesítés, művek hasznosítására való jog feltételeinek meghatározása) kötelezettségvállalással történő sérülését. A Groupe Canal+ és őt támogatók érvelése szerint a Törvényszék továbbá tévesen hivatkozott elsődlegesen a Premier League-ítéletre²⁸, ugyanis ez nem a filmipart érintette. A filmágazat tekintetében pedig a Bizottság tévesen járt el, amikor a kötelezettségvállalás reális negatív hatásaként a műsorszolgáltatóknál jelentkező, a kizárólagosság felszámolásából eredő bevételkiesést kompenzálhatónak vélte arra való tekintettel, hogy a műsorszolgáltatóknak hozzájárulásuk lesz az EGT egészének fogyasztóihoz. A bizottsági következtetést azonban nem előzte meg valamennyi releváns tény megvizsgálása, a francia piac működéséből fakadóan ilyen jellegű ellentételezésre tehát nincs kilátása a műsorszolgáltatóknak.²⁹ Vagyis a Bizottság azzal, hogy nem vizsgálta meg sem a konkrét jogi és gazdasági hátteret, sem pedig az európai kulturális sokszínűség fenntartásához szükséges feltételeket, melyek része a kizárólagos területi védelem, megszegte indokolási kötelezettségét.³⁰

Az alperes meglátása szerint viszont a Bizottság részletesen elemezte mind a jogi, mind a gazdasági környezetet, és ennek következtében jutott arra az álláspontra, hogy aggodalomra adnak okot a releváns rendelkezések a verseny szempontjából.³¹ Továbbá a Premier League és társai ítéletben kimondottak, miszerint „*a nemzeti piacok nemzeti határok mentén való felosztására irányuló megállapodást olyannak kell tekinteni, amelynek célja a verseny korlátozása*”³², amellettt hogy az egy, a jelenlegitől eltérő iparág tekintetében született, alkalmazhatók a filmiparra is. A szerzői jogok korlátozása vonatkozásában az alperes úgy véli, hogy azok érvényesülésére alkalmazhatók a releváns rendelkezésektől eltérő megoldások, a verseny korlátozásának célja nélkül. A kötelezettségvállalások a kulturális sokszínűség hátráltatása szempontjából pedig nem alátámasztottak a felperes állításával ellentétben, nem szükségszerű ugyanis – éppen kulturális és nyelvi okok miatt –, hogy a fogyasztók ennek hatására többségében a saját tagállamukon kívüli, angol nyelvű műsorszolgáltatókkal kötnek szerződést, a francia lakosságnak ugyanis csupán 20%-a rendelkezik olyan idegen nyelv-tudással, amellyel felirat nélkül képes nem anyanyelvű műsorokat követni. A BEUC továbbá vitatta a harmadik jogalap elfogadhatóságát tekintettel arra, hogy ugyan téves jogalkalmazást nevez meg a felperes, valójában a bizonyítékok Törvényszék általi értékelését vitatja, továbbá csak az első fokon felhozott érvek megismétlésére szorítkozik.³³

A negyedik jogalap vonatkozásában a felperes állítása, hogy a Törvényszék nem megfelelően értelmezte a legjobb gyakorlatok 128. pontját és 76. lábjegyzetét. Ugyanis a konkrét jogi és gazdasági környezet vizsgálata nélkül mondta ki, hogy a releváns rendelkezések a nemzeti piacok felosztására irányulnak. Továbbá, felhívva az Alrosa ítéletet³⁴, a Groupe Canal+ szerint a Törvényszék megsértette az arányosság elvét, amikor a harmadik fe-

²⁶ Ua. 37–38. pont.

²⁷ Ua. 49. pont.

²⁸ 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítélet, C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631.

²⁹ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítvány, C 132/19. P., EU:C:2020:355, 50. pont.

³⁰ Ua. 47., 50., 52. pont.

³¹ Ua. 53. pont.

³² Ua. 54. pont.

³³ Ua. 53–59. pont.

³⁴ 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet, C-441/07 P, EU:C:2010:377, 41. pont.

lek jogait nem vette kellő mértékben figyelembe, és helyben hagyta, hogy a Bizottság megfelelően, a számára az 1/2003 rendelet 9. cikkében biztosított jogkörben járt el. A harmadik felek jogainak tiszteletben tartásához elégtelen annak megállapítása, hogy a kötelezettséget vállaló fél nem ajánlott fel egyéb, a Bizottság számára megfelelő kötelezettségvállalást.³⁵ Továbbá ugyancsak a legjobb gyakorlatok 128. pontja és a 76. lábjegyzetéből következően a Groupe Canal+ szerint a kötelezettségvállalások nem függhetnek olyan harmadik felek akaratától, akik a vállalásban nem vettek részt.³⁶ Ezt az elvet sérti a Törvényszék azon következtetése is, miszerint a vitatott határozat nem aránytalan beavatkozás a harmadik felek szerződési szabadságába, ugyanis azoknak továbbra is van lehetőségük a nemzeti bíróságaiktól kérni a releváns rendelkezések EUMSZ 101. cikkével való összhangjának kimondását. Ez azonban, amint azt a Gasorba és társai ítélet³⁷ is kimondta, nem ad lehetőséget a felek jogainak tényleges érvényesítésére, ugyanis a „nemzeti bíróságok nem hagyhatják figyelmen kívül az 1/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján hozott határozatokat, és figyelembe kell venniük a Bizottság előzetes értékelését, és azt arra vonatkozó jelzésnek, sőt *prima facie* bizonyítéknak kell tekinteniük, hogy a szóban forgó megállapodás versenyellenes jellegű.”³⁸ És végül a felperes szerint kimondta ugyan a Törvényszék, hogy a kötelezettségvállalás végrehajtása függ a harmadik személyek akaratától, nem minden jogkövetkezményt vett azonban figyelembe ennek hatásaként.³⁹

Az alperes a fentieket vitatta. Álláspontja szerint a Törvényszék helyesen ítélte meg, hogy a kötelezettségvállalásban foglaltak alkalmasak a Bizottság által megfogalmazott versenyjogi aggályok eloszlatására. Továbbá a vállalások végrehajtása nem függ harmadik személyek akaratától, a felek,

így a Groupe Canal+ is, fordulhatnak a nemzeti bíróságokhoz szerződéses jogaik érvényesítése érdekében. Ugyanis amennyiben úgy ítélné meg a nemzeti bíróság, hogy a releváns rendelkezések nem sértik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését vagy teljesülnek a (3) bekezdésben foglaltak, úgy van módja az alábbiak szerinti rendelkezésre. Annak érdekében, hogy a Bizottság által határozattal elfogadott kötelezettségvállalásokat a Paramount ne szegje meg, a nemzeti bíróságnak lehetősége van a releváns rendelkezések végrehajtásának elrendelése helyett a Paramountot megváltásra és kártérítésre kötelezni a nemzeti szabályok alapján.⁴⁰ Továbbá a nemzeti bíróság a Bizottság határozatát felül is bírálhatja.⁴¹

4.2. A jogvita Bíróság általi értékelése

A Bíróság a kereseti kérelmet befogadva az alábbiak szerint járt el.

Az első jogalap tekintetében úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék helyesen ítélte meg, amikor figyelembe vette, hogy a tartalomalapú korlátozás tekintetében a határozat elfogadásakor a hivatkozott állásfoglalás ugyan létezett, de jogszabály ekkor még nem született, így a Bizottság hatásköre az EUMSZ 101. és az 1/2003 rendelet alapján érintetlen volt. A bírói gyakorlat alapján⁴² kizárólag az minősül jogellenes hatáskörrel való visszaélésnek, „*ha [...] objektív, releváns és egybehangzó valószínűsítő körülmények alapján nyilvánvaló, hogy azt kizárólag vagy legalábbis elsősorban olyan céltől eltérő cél elérése érdekében fogadták el, amelyre a szóban forgó jogkört biztosították, vagy az ügy körülményeinek kezelésére a Szerződés által kifejezetten előírt eljárás megkezdése érdekében fogadták el*”.⁴³ Miután a Groupe Canal+-nek ilyen jellegű gyakorlatot jelen ügyben nem sikerült bizonyítania, a jogalapot a Bíróság elutasította.⁴⁴

³⁵ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C 132/19. P., EU:C:2020:355, 104–105. pont.

³⁶ Ua. 107. pont.

³⁷ 2017. november 23-i Gasorba és társai ítélet, C-547/16, EU:C:2017:891, 28. és 29. pont.

³⁸ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C 132/19. P., EU:C:2020:355, 109. pont.

³⁹ Ua. 108. pont.

⁴⁰ Ua. 112. pont.

⁴¹ Ua. 114. pont.

⁴² 2019. január 31-i Islamic Republic of Iran Shipping Lines és társai kontra Tanács ítélet, C-225/17 P, EU:C:2019:82, hivatkozva a 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 31. pont.

⁴³ 2019. január 31-i Islamic Republic of Iran Shipping Lines és társai kontra Tanács ítélet, C-225/17 P, EU:C:2019:82.

⁴⁴ 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 37. pont.

A harmadik jogalap tekintetében a Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék a fellebbező állítása ellenére eleget tett indokolási kötelezettségének a Bizottság határozatának alapjául szolgáló aggályok megvizsgálása, következtetése okai kifejtése tekintetében, ezzel lehetővé téve a Groupe Canal+ számára az ítélete alapjául szolgáló indokok megismerését.⁴⁵ Továbbá nem volt téves a Törvényszék jogértelmezése, amikor helyt adott a határozat alapját képező aggályoknak és elutasította a releváns rendelkezések EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével való összeegyeztethetőségét. Megfelelő a párhuzam a Premier League és társai ítélettel, amely ugyan valóban nem a filmiparra vonatkozott, azonban az abban vizsgált, a szellemi tulajdon jogosultja és a műsorszolgáltatók között létrejött kizárólagos felhasználási szerződések rendelkezései tekintetében összehasonlítható helyzet állt elő.⁴⁶ Továbbá a fellebbező által hivatkozott Coditel II ítélet⁴⁷ szintén azt mondta ki, hogy ugyan a kizárólagos vetítési engedélyeknek önmagukban nem célja a verseny torzítása, de a szerzői jognak és a szomszédos jogoknak lehet versenyt torzító hatása a filmpiacon.⁴⁸ A Bíróság elutasította a Groupe Canal+ azon érvelését is, miszerint a Törvényszéknek kötelessége lett volna megvizsgálnia, hogy a releváns rendelkezések megfelelnek-e az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének. Tekintettel arra, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikk alapján hozott határozat esetében a Bizottság nem köteles megállapítani és minősíteni a jogsértést, a versenyellenes magatartásra vonatkozó értékelése csak előzetes jellegű, továbbá nem értékeli a szóban forgó magatartás valamennyi versenyellenes hatását, nincs abban a pozícióban, hogy összehasonlítsa a versenyt korlátozó hatásokat a versenyt elősegítővel. Ennek eredményeként helyes az a törvényszéki megállapítás, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján elfogadott határozat természetétől idegen az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazása.⁴⁹ Továbbá a fellebbezés tárgya kizárólag jogkérdés lehet, a felperes a jelen esetben a tények Törvényszék általi értékelését kérdőjelezte meg, ami viszont nem tartozik

a Bíróság felülvizsgálata hatálya alá. Ezek következtében a Bíróság ezen jogalapot is elutasította.

A második jogalapot, tekintettel arra, hogy az az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazhatóságára vonatkoznak, a Bíróság mint hatásköztalant, elutasította.⁵⁰

A testület a negyedik jogalap tekintetében egyrészt kimondta, hogy a Törvényszék részéről helyénvaló a Bizottság aggályainak elfogadása a releváns rendelkezések tekintetében, azok célja az EGT egészében a nemzeti piacok részekre töredézése volt, azzal együtt, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg egyenként az érintett nemzeti piacokat. Az olyan megállapodások ugyanis, amelyek a piacok nemzeti határok mentén való részekre töredezésére irányulnak, az egységes piac megfelelő működését akadályozzák, függetlenül attól, hogy a nemzeti piacoknak milyen a gazdasági és jogi környezete.⁵¹

Másrészt a Bíróság megvizsgálta a Groupe Canal+ által felhozott negyedik jogalap második részét, miszerint a Törvényszék, amellettt hogy kielemezte a szóban fogó határozat versenyszabályoknak való megfelelést, megsértette a harmadik személyek szerződéses jogaira gyakorolt hatása tekintetében az arányosság elvét. A Bíróság rámutatott, a Törvényszék kifejtette ugyan, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján elfogadott határozat csak a kötelezettségvállalást felajánló vállalkozásokra tehető kötelezővé, így nem lehet olyan hatása, hogy azt más piaci szereplők számára önkéntes felajánlás vagy csatlakozás hiányában obligációvá lesz. Azt is kimondta a Törvényszék, hogy amennyiben a Bizottság kötelezővé tehetné a kötelezettségvállalást harmadik személyek, mint a Paramount szerződéses partnere, a Groupe Canal+ számára – amely érdekeltként vett részt az eljárásban, de nem járult hozzá a kötelezettségvállaláshoz –, úgy az a szerződési szabadságba való beavatkozást jelentené, a Bizottság határozatával így azonban túlerjeszkedne

⁴⁵ Ua. 48. és 50. pont.

⁴⁶ Ua. 51. pont.

⁴⁷ 1982. október 6-i Coditel és társai ítélet, 262/81, EU:C:1982:334, 15. és 16. pont.

⁴⁸ 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 52. pont.

⁴⁹ Ua. 55–60. pont.

⁵⁰ Ua. 76–77. pont.

⁵¹ Ua. 83–85. pont.

az 1/2003 rendelet 9. cikkében megfogalmazottakon.⁵² A Bíróság szerint a Törvényszék azonban az arányosság elvét nem megfelelően alkalmazta a következtetései levonásakor: az uniós intézmények aktusainak alkalmasnak kell lenniük az érintett szabályozással kítűzött jogszerű célok megvalósítására, és nem mehetnek túl az azok eléréséhez szükséges mértéken.⁵³ Ezt szem előtt tartva az arányosság elvének megfelelő az a megközelítés, amely figyelembe veszi, hogy a harmadik személyeket megillető jogokat nem lehet megfosztani tartalmuktól.⁵⁴ Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék tévesen járt el, amikor úgy rendelkezett, hogy amennyiben a harmadik felek a Bizottság kötelezettségvállalást tartalmazó határozatának rendelkezései miatt sérelmezik a szerződésből eredő jogaik nem teljesítését, úgy a szerződéses obligációkat a nemzeti bíróságok ítélezése révén érvényesíthetik. Ennek eredményeként, mondta ki a Törvényszék, a határozatból fakadóan nem sérülnek a harmadik személyek szerződéses jogai. Az európai bírósági gyakorlatot⁵⁵ rögzítő 1/2003 rendelet 16. cikke kimondja, mutatott rá a Bíróság, hogy a nemzeti bíróságok – a jogbiztonság és a versenyszabályok egységes alkalmazása érdekében – nem hozhatnak olyan döntéseket, amelyek szembemennek a Bizottság által korábban hozott határozattal, amely a nemzeti bíróság előtt vitatott tárgyban született.⁵⁶ Ebből következik, hogy a Törvényszék nem megfelelően alkalmazta az arányosság elvét a harmadik személyek jogainak védelme vizsgálata során, így a Törvényszék ítéletét a Bíróság hatályon kívül helyezendőnek ítélte meg.⁵⁷

4.3. Az ügy érdemben való eldöntése

Tekintettel arra, hogy amennyiben a Törvényszék ítéletének hatályon kívül helyezésére kerül sor, az Európai Unió Bíróságának alapokmánya

felhatalmazza a Bíróságot az ügy érdemben való eldöntésére. Következésképpen a Bíróság megvizsgálta a Groupe Canal+ az arányosság elvére alapított semmisségi jogalapját. A fentiekből kiindulva, a bizottsági határozat ugyan nem ró direkt kötelezettséget a Paramounttal szerződő harmadik fél Groupe Canal+-re, azonban hatása a stúdió a műsorszolgáltatóval kötött szerződéséből fakadó bizonyos kötelezettségeinek a mellőzése. A Bíróság, utalva a főtanácsnoki indítványra, rámutatott, a szóban forgó felhasználási szerződések releváns rendelkezései lényeges elemét képezhetik a műsorszolgáltatók és a Paramount által a szerződésben létrehozott gazdasági egyensúlynak. Ennek eredményeként a Bizottság az arányosság követelményét megsértette és kiüresítette a Groupe Canal+ szerződésből eredő jogait, így a Bizottság határozatát a harmadik jogalaprak helyt adva megsemmisítette az elsőfokú eljárásban felhozott többi jogalap vizsgálata nélkül.⁵⁸

5. Az arányosság elve és a harmadik felek jogai

Wolf Sauter a *Proportionality in EU Law: A Balancing Act?* című munkájában⁵⁹ az arányosságot olyan alkotmányos alapelvnek tekinti, amely lehetővé teszi a bíróságok számára az egymással versengő jogok összehámozását a viszonylagos értékük mérlegelésével és olyan követelmények bevezetésével, mint a szükségesség és a legkevésbé korlátozó intézkedés tesztjének alkalmazása. Az Európai Unió közjoga kontextusában az arányossági elv kijelöli a jogalkotó számára, hogy meddig mehet el a közérdek érvényesítése érdekében a jogok korlátozásában.⁶⁰ Jürgen Schwarze értékelése szerint az elméletalkotók között konszenzus van arról, hogy az arányosság minden rendes jogrendszer, így az Európai Unió jogrendszerének inherens része, tehát az nem más,

⁵² Ua. 94–95. pont.

⁵³ Ua. idézi a 2018. december 11-i Weiss és társai ítéletet, C493/17, EU:C:2018:1000, 72. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

⁵⁴ Ua. 106. pont.

⁵⁵ 2000. december 14-i Masterfoods és HB ítélet, C-344/98, EU:C:2000:689, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

⁵⁶ 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 112. pont.

⁵⁷ Ua. 114–120. pont.

⁵⁸ 2020. december 9-i Groupe Canal+ kontra Bizottság ítélet, EU:C:2020:1007, 121–128. pont.

⁵⁹ SAUTER, Wolf: *Proportionality in EU Law: A Balancing Act?*, Cambridge Yearbook of European Legal Studies, Volume 15, 2013, 439–466.

⁶⁰ Vö. SAUTER, 439.

mint a „jogállamiság kifejeződésének egyik eszköze.”⁶¹ A Bíróság gyakorlatában az arányosság alapján való mérlegelés a 1970-es évekre nyúlik vissza.⁶²

Sauter arra hívja fel a figyelmet, hogy De Burca, Craig, Jans és Tridimas megfigyelései alapján két eltérő szempont érvényesülése fedezhető fel az uniós intézmények, illetve a tagállamok intézkedései felülvizsgálata esetén a Bíróságon. Ugyan mindkét aktusfajta esetében az uniós joggal való összeegyeztethetőséget veszi górcső alá a testület, azonban azok felülvizsgálatának mikéntjét (arányossági tesztjét) az határozza meg, hogy az adott kérdést érintő politika milyen mértékben vált a központosított, közösségi politika részévé. Az EU-intézmények döntései esetén a fő szempont a korábbi gazdasági alkotmányossági szemlélettől⁶³ elmozdult az egyéni szabadságjogokat is elismerő, kiszélesedett európai integráció érvényesülése irányába, és arányossági tesztként jellemzően a nyilvánvalóan aránytalan tesztet⁶⁴ alkalmazzák az uniós bírúk. A tagállami döntések vizsgálata tekintetében jellemzőbb a legkevésbé korlátozó intézkedés tesztjének alkalmazása abban az esetben, ha az adott kérdés nem érint közösségi politikát.⁶⁵

5.1. A főtanácsnoki indítvány

Giovanni Pitruzzella főtanácsnok a vizsgált jogesetben az intézkedés harmadik felekre gyakorolt ha-

tásának arányosság szempontjából való áttekintését kiemelkedően fontosnak tartotta. Érvelése szerint az elv lényege egy olyan egyensúly megteremtése a szerződési szabadság és az Európai Unió jogforrásainak alapelvei és célkitűzései közötti, amely szem előtt tartja a verseny védelmét. Általánosságban a vállalkozás szabadságának részét alkotó szerződési szabadság széles körben korlátozható a közérdek védelmében. Jelen jogeset rendhagyóságát az adja, hogy a Bizottság az egységes piac védelme érdekében hozta meg a kötelezettségvállalást elfogadó határozatot, amely kihat harmadik felek szerződéses szabadságára.⁶⁶ Az arányosság elve itt az alábbiakra terjed ki: a kötelezettségvállalásnak a Bizottság aggályai eloszlatására való alkalmasságára, valamint az elfogadó határozat harmadik felekre gyakorolt hatására. Ez utóbbi esetében szükséges, hogy ezen személyek uniós jog szempontjából releváns jogait ne üresítse ki az intézkedés.⁶⁷ A Spanyolország kontra Tanács ítélet⁶⁸ alapján a „több megfelelő intézkedés közül a kevésbé korlátozó jellegűt kell választani, és az okozott hátrányok nem lehetnek aránytalanok az elérendő célokkal”, az intézkedésekhez sorolva a Bizottság határozatait is.⁶⁹ A főtanácsnok következtetése szerint jelen esetben tekintettel arra, hogy a kötelezettségvállalás eredményeként a Paramountnak nem kell tiszteletben tartania a vele szerződéses jogviszonyban álló harmadik felek jogait, „a harmadik fél szerződési szabadságának ilyen súlyos feláldozása nem tűnik igazolhatónak az arányosság elve alapján.”⁷⁰

⁶¹ Vö. Jürgen SCHWARZE,; The Role of General Principles of Administrative Law in the Process of Europeanization of National Law, in Studies on European Public Law 24, 37 (Luis Ortega Alvarez ed., 2005), hivatkozva: Alec Stone Sweet and Jud Mathews: Proportionality Balancing and Global Constitutionalism, 47 Columbia Journal of Transnational Law (Fall 2008), 139.

⁶² Lásd az 1970. december 17-i előzetes döntéshozatal tárgyában hozott ítélet, Internationale Handelsgesellschaft mbH v Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, EU:C:1970:114.

⁶³ A gazdasági alkotmány koncepciója a Freiburgi iskola 1930-as évek második felétől megfogalmazódó szociális piacgazdaság, illetve abból kinőtt ordoliberalizmus elméletén alapszik. Ennek központi elemei többek között a verseny állam általi szabályozása, a magánszerződések autonómiája és az egyéni tulajdonjogok. (Vö. dr. DRINÓCZI Tímea: A gazdasági alkotmány – A gazdasági alkotmány elmélete és összetevői a Magyar Köztársaságban, különös tekintettel a gazdasági alapjogokra, Doktori értekezés, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola, 2005.) Ennek a vázának egy részét a versenyszabályok, a szigorú fiskális szabályok (maastrichti kritériumok), valamint a pártpolitikai-lag semleges monetáris politika elvei adják napjainkig.

⁶⁴ Bővebben lásd SAUTER, 439.

⁶⁵ Vö. SAUTER, 453.

⁶⁶ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C 132/19. P., EU:C:2020:355, 116–118. pont.

⁶⁷ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355, 123. pont.

⁶⁸ A 2017. január 11-i Spanyolország kontra Tanács ítélet, C-128/15, EU:C:2017:3, 71. pont, idézi Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355.

⁶⁹ Kokott főtanácsnok 2009. szeptember 17-i indítványa (C-441/07 P, EU:C:2009:555), 42. pont, valamint a 22. és 23. lábjegyzetben hivatkozott ítéletek. – idézi Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355, 124.pont.

⁷⁰ Pitruzzella főtanácsnok 2020. május 7-i indítványa, C132/19. P., EU:C:2020:355, 125. pont.

6. Az ítélet jelentősége

A Bíróság intézkedése történelmi jelentőségű, ugyanis a testület az 1/2003 rendelet hatályba lépése óta először hozott olyan ítéletet, amely kötelezettségvállalást elfogadó bizottsági döntést sem-

misített meg.⁷¹ Továbbá iránymutatással szolgál a Bizottság és a nemzeti bíróságok számára hatásköreiket illetően a versenyjogi szabályok végrehajtása vonatkozásában, valamint megerősíti az arányosság elvének jelentőségét, jelen esetben a legkevésbé korlátozó intézkedés tesztjét alkalmazva.

---

⁷¹ The EU Court of Justice annuls the Commission decision that made commitments legally binding for companies in the pay-TV services sector (Paramount/Sky/Groupe Canal+), *Concurrences*, 2020. 12. 09. <https://www.concurrences.com/en/bulletin/news-issues/december-2020/the-eu-court-of-justice-annuls-the-commission-decision-that-made-commitments> (a letöltés dátuma: 2021. április 29.).